

УДК 101.8 (321.01)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.11>

ДІАЛЕКТИЧНІСТЬ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ АРАБСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЄГИПЕТ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Вадим Зубов

*Класичний приватний університет,
кафедра теоретичних основ фізичного та адаптивного виховання
вул. Жуковського, 70-б, 69002, м. Запоріжжя, Україна
<https://orcid.org/0009-0009-7082-8747>*

Пошук близькосхідних держав своєї самобутності та унікальності у зовнішній політиці пов'язаний з уявленням про себе, свою особливість та відмінність від «інших», що дозволяє державі виглядати помітно і значимо. Близькосхідні країни, які претендують на лідерство в регіоні, активно використовують зовнішню політику для підтвердження свого статусу ключового гравця. Географічне положення, традиції, релігія та історична спадщина надають значний вплив на уявлення держав про власну значущість, про ворогів та партнерів. Колосальний вплив на зовнішньополітичну стратегію країн мають їхні лідери.

У контексті сучасного філософського дискурсу здійснено компаративний аналіз, структури, закономірностей виникнення та розвитку зовнішньополітичних курсів, правлячих режимів Арабської республіки Єгипет.

Метою статті є визначення ролі близькосхідного політичного лідерства, порівняння факторів зовнішньополітичної ідентифікації, дослідження особливостей які притаманні єгипетській ідентичності, порівняння напрямів правлячих режимів Арабської республіки Єгипет, визначення світоглядних орієнтацій у порівнянні з зовнішньополітичною ідеологією, аналіз чинників формування та визначення головної функції ідеології. У сьогоденні соціально-політичного буття взаємини між індивідуальним і соціальним реалізується в діалектиці світоглядних та ідеологічних форм свідомої діяльності, тому аналіз цих форм на зразку політичної культури є **актуальний** для даної роботи. Пізнання у сфері досліджуваного питання, з одного боку, зумовлене, практичними потребами людини, а з іншого – теоретичними потребами розвитку системи знань у колі зовнішньополітичних трансформацій **Методологічною основою** дослідження є компаративний аналіз зовнішньополітичних курсів, правлячих режимів Арабської республіки Єгипет. **У результаті дослідження** з'ясовано, що за період після набуття незалежності зовнішньополітичні орієнтири Єгипту відобразили різні установки лідерів країни, їх розуміння національних інтересів і кон'юнктурних потреб. За часи змін зовнішньополітичний курс зберігав визначену перевагу, виражаючи роль Єгипту як лідера арабського світу. Єгипетські лідери намагалися встановити відповідність між вимогами своєї епохи та суспільними запитами, що на практиці виявилось вкрай складно. Єгипет має довгу історію авторитарного правління, тож неможливо відокремити національну ідентичність від зовнішньополітичної.

Ключові слова: діалектичність, зовнішньополітична ідентичність, політичне лідерство, арабський світ, панарабська ідеологія, політичний режим, ісламська ідентичність, єгипетська ідентичність.

Останнє десятиліття можна охарактеризувати як час пошуку Єгиптом своєї зовнішньополітичної ідентичності. Політична еліта республіки перебуває у пошуку своєї зовнішньополітичної ідентичності, за довгі роки сформовано кілька моделей, які співіснують, та іноді то одна, то інша висуваються на перший план. Однак без сильного впливу з боку лідера держави ті чи інші моделі ідентичності розвиватися неспроможні.

Після «арабської весни» новому керівництву довелося у край стислий термін вибудувати відносини із сусідами, визначити вектори зовнішньої політики, які необхідні для повноцінного функціонування держави. У зв'язку з цим роль політичного лідерства виявилася першорядною у формуванні зовнішньої політики країни.

Останнім часом проблемам самоідентифікації Арабської Республіки Єгипет на міжнародній арені привертає увагу наукового співтовариства як у самому Єгипті, так і за межами. Вивченню єгипетської ідентичності і її впливу на зовнішню політику заслуговують на увагу наступні праці: The Autocrat-in-Training: The Sisi Regime at 10, Hesham Sallam (2024) [7], Egyptian Foreign Policy Identities, Hassan Ahmadian (2014) [2], Legitimation in post-revolutionary Egypt: Al-Sisi and the renewal of authoritarianism Bosmat Yefet., and Limor Lavie. (2021). [16], Policing neoliberalism in Egypt: The continuing rise of the «securocratic» state, Abdelrahman, M. (2017) [1], Trickster defeats the revolution: Egypt as the vanguard of the new authoritarianism, Armbrust, W. (2017) [3], Military electoral authoritarianism in Egypt, Aziz, S. F. (2017) [4].

Методологічною основою дослідження є порівняльний аналіз зовнішньополітичних курсів, які проводили президенти Г. А. Насер, А. Садат, Х. Мубарак, М. Мурсі та А. Ф. ас-Сісі.

На час здобуття незалежності Єгипет не мав повної свободи у вибудовуванні зовнішньополітичного курсу. Початок нового етапу формування та розвитку зовнішньополітичної концепції Єгипту поклали події 1950-х рр., коли Каїр здобув незалежність від Великобританії, зазнав потрійного нападу під час Суецької кризи, почав поступово стверджувати себе як частину арабського світу та контактувати з країнами соціалістичного табору. У прагненні створити нову систему з новою ідентичністю Гамаль Абдель Насер та його соратники приступили до культурних, соціальних, політичних та економічних перетворень [13, с. 157].

Своє бачення зовнішньої політики в країні її президент позначив у книзі «Філософія революції». Насер виділяв три кола, до яких входить Єгипет: арабський, ісламський та африканський. Як він зазначав, «ці кола дозволяють нам усвідомити своє місце та роль» [9, с. 77–78]. По суті, у цій книзі Насер заклав основу своєї інтерпретації *панарабської ідеології*, яка стане однією з домінуючих у регіоні.

Суецька криза (Суецька війна, Синайська війна, Друга арабо-ізраїльська війна, Операція «Кадеш» – івр. מבצע קדש, також відома в арабському світі як Потрійна агресія – міжнародний конфлікт, що відбувався 1956–1957 роки) та націоналізація каналу багато в чому визначили зовнішньополітичний курс Єгипту. Після цих подій посилилися позиції та авторитет країни в арабському світі та на міжнародній арені. Єгипет міцно закріпив авангардні позиції в арабському визвольному русі. Міжнародна обстановка спонукала уряд Насера до активного просування *панарабських ідей*. Єгипет, як найсильніша в економічному та військовому відношенні країна, що позиціонувалася регіональними країнами як лідер арабського світу та спричинило створення у 1958 р. Об'єднаної Арабської Республіки (ОАР), яка включала Єгипет та Сирію. Президентом ОАР було обрано Насера, який став зразком для наслідування для багатьох політиків у регіоні.

Важливою складовою зовнішньополітичної ідентичності Єгипту, а для Насера – чи не особистою справою, була війна з Ізраїлем. Президент брав участь у Палестинській війні 1948 р. Принижений поразкою арабських країн, він вирішив боротися проти сіонізму [5]. По суті зовнішньополітична концепція «трьох кругів» була покликана затвердити центральну роль Єгипту в арабському світі, що звільнявся від колоніальної та напівколоніальної залежності. Всіляко підкреслювалося, що *тільки Єгипет може грати роль лідера всіх арабів*. Зі зростанням витрат на панарабську політику стало очевидним її невідповідність

можливостям та стану Єгипту. Високі витрати війни в Ємені та руйнівної війни розцінювалися єгипетськими істориками як результати *панарабської політики*, яка завдавала шкоди Каїру та дискредитувала його керівників. У 1950-ті роки. пройшов пік ідеології панарабізму в Єгипті, а наступне десятиліття і особливо розпад союзу із Сирією характеризується як епоха відмови від цієї ідентичності та пов'язаної з нею політики. Військова поразка червня 1967 р. символізувала крах панарабської моделі соціального устрою на Близькому Сході. Насеру довелося відмовитися від претензій на керівну роль Арабському Сході і вдатися до серйозні компромісів у міжарабських справах, у тому числі примиритися із Саудівською Аравією.

В епоху А.Садата Єгипет відмовився від панарабської ідентичності; його зовнішня політика зростала на новій структурі ідентичності. На протигагу Насеру, Садат не висував претензій на провідну роль Єгипту в арабському світі. Новими пріоритетами єгипетської держави були заявлені патріотизм, прагнення забезпечити сприятливі умови економічної лібералізації заради залучення іноземного капіталу та покращення соціально-економічного становища в країні.

Він не любив читати доповіді та аналітику, був схильний приймати несподівані розпорядження, що робило його зовнішньополітичну поведінку непередбачуваною. Подібною була «ініціатива Садата» у лютому 1971 р., коли він запропонував «обміняти» відкриття Суецького каналу на відведення ізраїльських військ углиб Синаю.

Іншим прикладом може бути створення 1971 р. Федерації арабських республік у складі Єгипту, Сирії та Лівії. Умови цієї федерації були поспішно зробленим проектом. За часів Насера націоналісти прагнули довести, що культуру до Єгипту принесли араби, а за часів Садата доводили, що прибульці араби перейняли найбагатшу єгипетську культуру. Це знайшло відображення і в зміні назви країни, яка після прийняття у 1971 р. нової конституції стала називатися Арабською Республікою Єгипет. Підписання миру з Ізраїлем справді призвело до нормалізації двосторонніх відносин; було встановлено дипломатичні відносини, припинено економічний бойкот Ізраїлю. При цьому мир залишався «холодним». Підписуючи Кемп-Девідські угоди, Садат ставив перед собою три завдання, і він їх вирішив: повернув Синай, вийшов із конфронтації з Ізраїлем, звільнивши ресурси Єгипту для економічного розвитку, переорієнтувався у зовнішній політиці на США, за що отримав величезну допомогу у вирішенні соціально-економічних проблем.

Новому президентові Єгипту Хосні Мубараку дісталася важка зовнішньополітична спадщина: ізоляція в *арабському світі* на тлі сильної залежності від США. Каїр став проводити гнучкіший зовнішньополітичний курс, підтримував лише ті американські дії в регіоні, які не суперечили його національним інтересам. Єгипет виступив різко проти Іраку під час кризи в Перській затоці, він взяв активну участь у очолюваній США коаліції для звільнення Кувейту та захисту Саудівської Аравії. Єгипетське керівництво вміло використало для отримання іноземної фінансово-економічної допомоги своє становище в арабському світі як найбільшій країні і до того ж єдиною, яка уклала мир з Ізраїлем. Крім того, Єгипет встановив особливі відносини з багатими на нафту арабськими державами Перської затоки, особливо з Саудівською Аравією, щоб забезпечити приплив фінансової та економічної допомоги для вирішення внутрішніх економічних проблем.

Правління Х. Мубарака свідчить про поступовий регрес регіональної ролі Єгипту, і цей регрес погіршення зовнішньополітичних умов і падіння статусу країни були приписані некомпетентності президента у поєднанні з його похилим віком [12, с. 58]. У свою чергу, це вплинуло на всю близькосхідну систему і призвело до зростання впливу інших регіональних держав – Туреччини, Ірану та монархій Перської затоки. Більшість єгиптян

поділяли думку про те, що режим Мубарака служив не національним інтересам його країни, а інтересам Тель-Авіва, Ер-Ріада і Вашингтону.

М. Мурсі у своїй заяві після обрання на пост президента країни заявив, що «побудує сильний Єгипет і змінить його систему національної безпеки таким чином, щоб вона відповідала можливостям Єгипту та його реальній вазі в арабських, ісламських, африканських та міжнародних справах... відновить свободу волі Єгипту в міжнародних відносинах... скасує будь-яке підпорядкування будь-якій зовнішній силі».

Якщо за часів правління Мубарака політика базувалася на інтеграції панарабських гасел, за часів Садата – захисту національних інтересів, то уряд Мурсі замінив панарабізм на ісламізм, включивши його в логіку патріотичної держави. Уряд Мурсі, з одного боку, був ісламістським, а з іншого, діяв у логіці сучасної держави, яка захищає національні інтереси. Перевага була надана прагматичному підходу, а не ідеологічній позиції. Політика Мурсі стала класичним прикладом закону діалектики Гегеля, закону заперечення заперечення, перехід з одного якісного стану в інший відбувся після подолання старої якості та вторинного прийняття у новому вигляді того, що було накопичено на попередньому ступені.

Після повалення Мубарака вибухнула Нільська водна криза, яка похитнула історичні права Єгипту на значну частку водних ресурсів річки. Це викликало обурення як у суспільстві, так і серед політичної еліти. Історично Єгипет ревно ставиться до спроб перегляду прав на використання вод Нілу, тому і Мурсі зайняв безкомпромісну позицію з цієї проблеми. Концепція «Повороту на Схід» стала важливою віхою у зовнішній політиці Єгипту, і візит Мурсі до Китаю як перша поїздка президента за межі Близького Сходу, символізувала прагнення диверсифікації економічних зв'язків і залучення додаткового припливу іноземних інвестицій. Поїздка показала, що Єгипет розглядає Азію, і особливо Китай як важливого політичного та економічного партнера. Зазначимо, що зовнішньоекономічна стратегія Мурсі спочатку не була націлена на збереження та покращення відносин із США.

Мурсі використав *ісламську ідентичність* для формування контурів зовнішньої політики. Він так і не зміг примирити прагматизм, необхідний для ефективного проведення зовнішньої політики з ідеологією політичного ісламу. Зовнішня політика Мурсі була загалом не ідеологічна, а прагматична і спрямована на забезпечення майбутнього Єгипту, особливо в економічному плані. Складна внутрішньополітична ситуація, неспокійна обстановка в галузі безпеки, економічна криза, що поглиблювалася призвели до зниження внутрішньої підтримки президента. Його зовнішньополітичний курс не мав успіху. Навпаки, сталося ослаблення позицій Єгипту у регіоні та у світі в цілому.

Вступивши на посаду в червні 2014 р. після закінчення періоду правління тимчасового уряду, президент Абдель Фаттах ас-Сісі поставив завдання розширення глобальних можливостей та захисту інтересів країни, з опорою на традиції. З 2011 р. геополітична обстановка на Близькому Сході загострювалась. В регіоні зростала нестабільність держав: Лівія, Судан, Ірак, Сирія, Ліван і Палестина, що помітно підвищило вразливість Єгипту. Керівництво країни розглядає Близький Схід і Північну Африку як регіон хаосу, нестабільності та військових конфліктів, виступаючи за політичне регулювання кризових ситуацій, за збереження державності і інституту влади в нестабільних країнах.

Здавалося, Сісі був готовий демонтувати неявний, але потужний суспільний договір, який регулював відносини між державою та суспільством з часів правління Гамала Абдель Насера (1954–70): авторитарну угоду, в якій громадяни погоджувалися на обмежені політичні права до тих пір, поки держава захищала їхні соціальні та економічні права та добробут за допомогою добре встановленої політики та практики, включаючи витрати на

соціальне забезпечення, можливості працевлаштування в державі, вільну освіту та охорону здоров'я, субсидування цін, охорону праці. І все ж таки у 1970-х роках наступні уряди проводили економічну лібералізацію політики, які поступово знищували ці права. Хоча кожна з цих влад намагалася переконати народ, що вона не покинула «Шлях Абделя Насера» до соціальної справедливості, насправді політично ексклюзивний, але економічно інклюзивний порядок Єгипту зникав, залишаючи за собою нову, повністю виняткову реальність [7].

Сісі пішов подібним шляхом, дипломатично менш обережно, ніж його попередники. Колишній командувач Збройних сил виділяється тим, що відмовився від будь-яких претензій щодо прихильності держави до соціальної справедливості та справедливості розподілу. Ніколи не прикрашаючи непопулярну політику, Сісі одного разу виступив на телебаченні, критикуючи своїх попередників за те, що вони не підняли ціни на залізничні квитки, боячись розпалити громадський гнів, і припускаючи, що він робить послугу єгиптянам, підвищуючи ціни для покращення фінансування залізничної інфраструктури [11].

Але Сісі не впроваджував ці реформи для сприяння конкурентним ринкам і ефективному уряду (відповідно до очікувань міжнародних донорів). Він просто перекладав переваги насеристського суспільного договору з його традиційних бенефіціарів – середній клас і державні службовці – до союзників правлячої коаліції в Збройних силах. Це стало більш очевидним в останні роки, коли борг Єгипту зріс до 165 мільярдів доларів у 2023 році порівняно з лише 41 мільярдом доларів, коли Сісі вступив на посаду в 2014 році. Третина річного бюджету Єгипту зараз йде на обслуговування боргу, і це низький і середній рівень домогосподарства з доходом, які найбільше страждають від наслідків, включаючи низькі державні заробітні плати та жорстку економію таких заходів, як скорочення субсидій [7].

Збільшивши навантаження на звичайних громадян, уряд здійснив хвилю девальвації валюти у 2022–2023 роках, щоб сприяти отриманню ще однієї позики МВФ, цього разу на 3 мільярди доларів. Єгипетський фунт зараз коштує лише половину своєї попередньої вартості, а ціни на продукти харчування на 71 відсоток вищі, ніж були раніш [6; 8].

Сісі часто звинувачує в економічній біді Єгипту війну в Україні та пандемію covid-19. Пандемія завдала шкоди туризму та іншим ключовим сферам секторів і додала тиску на і без того перенапружений бюджет. Тим часом російсько-українська війна підштовхнула втечу інвесторів, ціни на продовольство та енергоносії та обмежені можливості для економічного зростання. Але проблеми Єгипту виникли ще до цих потрясінь. Нефтовий приватний сектор «захворів» ще до пандемії завдяки уряду та його незупинному запозиченню. Надання переваги мегапроєктам обмежило торговельні сектори та позбавило промислові та потенційні експортні сектори фінансового та фізичного капіталу. Крім того, державні програми соціального захисту та субсидій постраждали задовго до 2020 року. Пандемія та війна просто оголили наявні вразливі місця [7].

На той час, коли ставка президента на нескінченний достаток дала зворотний ефект, у нього залишилося небагато простору для маневру з огляду на економічний тиск, зростаючий борг і менш прихильне зовнішнє фінансування. У 2023 році Єгипет посів друге місце після розірваної війною України «серед країн, найбільш вразливих до несплати боргів». [10]. А з новою позикою минулого року Єгипет став другим за величиною боржником кредитора МВФ після Аргентини, ціни продовжують стрімко зростати, а сім'ї, що переживають труднощі, опинилися в більш небезпечному становищі, ніж будь-коли [7].

Президент Єгипту почав своє правління з упевненістю, що зможе реструктуризувати економіку та політичне поле країни на свій смак. Промови президента свідчать про те, що він застряг у 2014 році й момент достатку давно минув. Він згадує про щедрість країн Перської затоки після державного перевороту 2013 року та натякає, що Єгипту потрібно, щоб

вони відродили той самий дух щедрості, щоб допомогти країні подолати поточні економічні проблеми. Сісі все ще робить ставку на те, що Єгипет «занадто великий, щоб зазнати краху», і що його союзники рано чи пізно виступлять із планом допомоги. Але навіть якщо ці зовнішні спонсори готові прийняти повний крах Єгипту, ставка Сісі ігнорує той факт, що вони, ймовірно, будуть готові терпіти певний ступінь економічної нестабільності, перш ніж виділити більше грошей.

Чи почуває себе сьогодні Сісі в більшій безпеці, ніж на початку свого правління? Звичайно, йому вдалося консолідувати владу, усунувши опонентів, винагородивши своїх військових союзників політично та економічно, і заклавши всі канали політичного вираження та інакомислення. Проте він залишається сильно залежним від застосування репресій і намагається створити електорат для свого режиму поза межами служби безпеки, яка його захищає. Провівши десятиліття, вирівнюючи політичне поле, Сісі тепер опиняється без багатьох ресурсів для створення надійного фасаду політики, який міг би поглинути шок народного гніву через погіршення стану економіки та пом'якшити міжнародну критику. Страх Сісі повторити помилки Мубарака, можливо, оживив його персоналістську чутливість і відразу до інституціоналізованих форм авторитаризму, втілених правлячими партіями, керованим політичним плюралізмом і обмеженою політичною конкуренцією. Водночас це також позбавило президента політичних інструментів, які дозволили б йому підтримувати своє правління, не відчуваючи постійної потреби придушувати найменший натяк на опозицію. Але, як завжди нагадує пам'ять про 25 січня 2011 року [15], коли народний гнів стає лютим, репресії самі по собі навряд чи є безпечним вибором.

Висновки. Дослідження показало, що за період після набуття незалежності зовнішньополітичні орієнтири Єгипту відобразили різні установки лідерів країни, їх розуміння національних інтересів і кон'юнктурних потреб. За часи змін зовнішньополітичний курс зберігав визначену перевагу, виражаючи роль Єгипту як лідера арабського світу. Єгипетські лідери намагалися встановити відповідність між вимогами своєї епохи та суспільними запитамі, що на практиці виявилось вкрай складно. Єгипет має довгу історію авторитарного правління, тож неможливо відокремити національну ідентичність від зовнішньополітичної. Найширші повноваження президента країни у проведенні зовнішньої політики визначають винятковий вплив її особистісного чинника. Як показано в дослідженні, розвиток ідентичності через пере визначення національних інтересів задавав напрямок зовнішньої політики Єгипту, так що будь-яка трансформація ідентичності на рівні правлячих еліт змінювала зовнішню політику Єгипту.

Список використаної літератури

1. Abdelrahman, M. (2017). Policing neoliberalism in Egypt: The continuing rise of the «securocratic» state. *Third World Quarterly*, 38 (1), 185–202. URL : <https://doi.org/10.1080/01436597.2015.1133246> (accessed January 12, 2024).
2. Ahmadian H. (2014). Egyptian Foreign Policy Identities. *Iranian Review of Foreign Affairs*. 5(3). P.5-31 URL : https://www.researchgate.net/publication/343261668_Egyptian_Foreign_Policy_Identities (accessed January 12, 2024).
3. Armbrust, W. (2017). Trickster defeats the revolution: Egypt as the vanguard of the new authoritarianism. *Middle East Critique*, 26 (3), 221–239. URL : <https://doi.org/10.1080/19436149.2017.1335834> (accessed January 12, 2024).
4. Aziz, S. F. (2017). Military electoral authoritarianism in Egypt. *Election Law Journal*, 16 (2), 280–295. URL : <https://doi.org/10.1089/elj.2016.0419> (accessed January 12, 2024).

5. Duman A.H. (2020). Leaders and Egyptian Foreign Policy: Individual Factors During Nasser and Morsi Periods. *Ortadoğu Etütleri*. 12(2). P. 369–389 URL : <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1186381> (accessed January 12, 2024).
6. «Emirati and Egyptian Central Banks Agree to Currency Swap Deal», *Al-Jazeera*, 28 September 2023, URL : <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/28/emirati-and-egyptian-central-banks-agree-to-currency-swap-deal> ; (accessed January 12, 2024).
7. Hesham Sallam (2024) The Autocrat-in-Training: The Sisi Regime at 10 *Journal of Democracy*, Volume 35, Number 1, January 2024, pp. 87–101 Published by Johns Hopkins University Press DOI: <https://doi.org/10.1353/jod.2024.a915351> (accessed January 12, 2024).
8. Mirette Magdy, «Egypt Inflation Soars as Higher Food Costs Add to Currency Angst», *Bloomberg*, 9 September 2023. URL : <https://www.bnnbloomberg.ca/egypt-inflation-soars-as-higher-food-costs-add-to-currency-angst-1.1969409> (accessed January 12, 2024).
9. Nasser G.A. (1959). The Philosophy of the Revolution. New York. 119, p. 77–78.
10. Netty Idayu Ismail, «Egypt Splits Investors over Default Risk After Devaluations», *Bloomberg*, 26 September 2023, URL : www.bloomberg.com/news/articles/2023-09-27/egypttransfixes-market-as-jpmorgan-imf-moody-s-wait-and-worry (accessed January 12, 2024).
11. Recording of the remarks can be found at URL : www.youtube.com/watch?v=UBWPXdCLymI (accessed January 12, 2024).
12. Sabet A.G.E. (2017). Geopolitics of identity: Egypt's lost peace. *Contemporary Arab Affairs*. 10(1). C. 51–92 URL : <https://doi.org/10.1080/17550912.2017.1281552> (accessed January 12, 2024).
13. Telhami S., Barnett M.N. (2002). *Identity and Foreign Policy in the Middle East*. Cornell University Press. 224 p URL : <https://web.archive.org/web/20190503081345/https://link.springer.com/content/pdf/10.1057%2Fpalgrave.cpt.9300045.pdf> (accessed January 12, 2024).
14. Uçaner, (2022) B. K. The Social Construction of a 'Pan-Arab Hero': Gamal Abdel Nasser / *Gaziantep University Journal of Social Sciences* 2022 21(4), p. 2389–2407, URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2520547> (accessed January 12, 2024).
15. What happened during Egypt's January 25 revolution? URL : <https://www.aljazeera.com/news/2023/1/25/what-happened-during-egypts-january-25-revolution>), (accessed January 12, 2024).
16. Yefet, B., & Lavie, L. (2021). Legitimation in post-revolutionary Egypt: Al-Sisi and the renewal of authoritarianism. *Digest of Middle East Studies*, 00, 1–16. URL : <https://doi.org/10.1111/dome.12244> (accessed January 12, 2024).

DIALECTICITY OF THE FOREIGN POLICY TRANSFORMATIONS OF THE ARAB REPUBLIC OF EGYPT: A COMPARATIVE ANALYSIS

Vadim Zubov

Classical Private University,

Department of Theoretical Foundations of Physical and Adaptive Education

Zhukovsky str., 70-b, 69002, Zaporizhzhia, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0009-7082-8747>

The Middle Eastern states' search for their identity and uniqueness in foreign policy is related to the idea of themselves, their uniqueness and difference from "others", which allows the state to look noticeable and significant. Middle Eastern countries, which claim leadership in the region, actively use foreign policy to confirm their status as a key player. Geographical location, traditions, religion, and historical heritage have a significant impact on states' perceptions of their own importance, enemies, and partners. Their leaders have a colossal influence on the foreign policy strategy of countries.

In the context of modern philosophical discourse, a comparative analysis of the structure, patterns of the emergence and development of foreign policy courses and ruling regimes of the Arab Republic of Egypt was carried out.

The purpose of the article is to define the role of Middle Eastern political leadership, compare the factors of foreign political identification, study the features inherent in the Egyptian identity, compare the directions of the ruling regimes of the Arab Republic of Egypt, determine worldview orientations in comparison with foreign political ideology, analyze the factors of formation and determine the main function of ideology. In today's socio-political existence, the relationship between the individual and the social is realized in the dialectic of worldview and ideological forms of conscious activity, therefore the analysis of these forms on the model of political culture is relevant for this work. Knowledge in the field of the researched issue, on the one hand, is determined by the practical needs of a peoples, and on the other – by the theoretical needs of the development of the knowledge system in the circle of foreign policy transformations. The methodological basis of the study is a comparative analysis of foreign policy courses, ruling regimes of the Arab Republic of Egypt. As a result of the study, it was found that in the period after independence, Egypt's foreign policy orientations reflected the different attitudes of the country's leaders, their understanding of national interests and conjunctural needs. During the times of change, the foreign policy course maintained a definite advantage, expressing the role of Egypt as the leader of the Arab world. Egyptian leaders tried to establish a correspondence between the requirements of their era and public demands, which in practice turned out to be extremely difficult. Egypt has a long history of authoritarian rule, so it is impossible to separate national identity from foreign policy.

Key words: dialectic, foreign political identity, political leadership, Arab world, pan-Arab ideology, political regime, Islamic identity, Egyptian identity.